

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Чернівецький транспортний коледж»

Розглянуто

на засіданні циклової комісії
загальноосвітніх дисциплін

Протокол № 8

«05» березня 2020р.

Голова циклової комісії Т.В.Замфір

«Затверджую»

03 2020р.

Директор коледжу

В.М. Димитрюк

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
З ГЕОГРАФІЇ**

для вступників на основі базової загальної середньої освіти
для здобуття освітньо-професійного ступеня
фахового молодшого бакалавра

за спеціальностями: 273 «Залізничний транспорт»

274 «Автомобільний транспорт»

275 «Транспортні технології»

Чернівці, 2020

ВСТУП

Програма вступних випробувань з географії розроблена на основі положень Державного стандарту базової загальної середньої освіти. Структура і зміст програми з географії базуються на принципах неперервності й наступності шкільної географічної освіти, її інтеграції на основі внутрішньо предметних зв'язків, гуманізації, гуманітаризації, диференціації навчального матеріалу залежно від вікових можливостей учнів, практичної спрямованості.

Дана програма дасть можливість абітурієнтам сформується просторове уявлення про земну поверхню, розвинути уміння усвідомлено орієнтуватися в соціально-економічних, суспільно-політичних і геоекологічних подіях у державі та світі та сформувати гуманістичний світогляд, виховання дбайливих господарів, любові до рідного краю, набуття умінь і навичок адаптації до навколишнього середовища, адекватної поведінки в ньому.

На іспиті з географії вступник повинен показати:

I. чітке знання з формування цілісного географічного образу Землі в результаті ознайомлення з регіональними та планетарними закономірностями і процесами;

II. розкриття ролі географії у розв'язуванні економічних, екологічних і соціальних проблем суспільства;

III. розвиток геопросторового мислення та вміння логічно викладати свої думки, що співвідносяться з реально пізнаваними географічними об'єктами;

IV. обґрунтування доцільності наукового підходу до природокористування, єдності навколишнього середовища, людини та її діяльності в територіальному аспекті;

V. вміння користуватися картографічними матеріалами;

VI. свідомість громадянина, патріота, дбайливого господаря, грамотної, освіченої людини, гуманіста і природолюбця;

VII. уміння застосовувати здобуті географічні знання.

У програмі поєднано вивчення тем загальних закономірностей суспільної географії і географічного країнознавства. Основна мета – продовжити та

завершити формування знань про географічну картину світу, які спираються на положення теорії взаємодії суспільства і природи, відтворення і розміщення населення, світового господарства і географічного поділу праці, на розкриття глобальних та регіональних явищ і процесів.

Програма формує цілісне уявлення про навколишній світ, показує глибокий взаємозв'язок природи, населення, та господарської діяльності на Землі.

I. ЗАГАЛЬНА ТА ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ

Літосфера і рельєф. Внутрішня будова Землі. Поняття "літосфера". Типи земної кори. Зовнішні сили, які змінюють поверхню Землі. Вивітрювання. Робота вітру. Робота текучих вод. Робота льодовиків. Внутрішні сили, що зумовлюють зміни земної кори. Геосинклінальні зони. Вулкани та райони їх поширення. Землетруси та райони їх поширення. Утворення материків і океанів. Форми земної кори: рівнини, низовини, плоскогір'я, гори і нагір'я. Гори складчасті, брилеві, складчасто-брилеві. Поняття про річкову долину¹. Значення рельєфу в господарській діяльності людини. Мінерали і гірські породи, що складають земну кору. Рельєф дна Світового океану. Надра та їх охорона.

Атмосфера. Поняття про атмосферу. Висота, межі і будова атмосфери. Загальна циркуляція атмосфери. Нагрівання атмосфери. Зміна температури повітря залежно від географічної широти, висоти над рівнем океану. Тиск атмосфери і його вимірювання. Області високого та низького тиску на Землі. Вітри та їх походження. Бризи, мусони, пасати. Циклони і антициклони. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Погода. Характеристика складових стану погоди. Значення вивчення погоди для народного господарства.

Клімат. Залежність клімату від географічної широти, близькості моря, морських течій, рельєфу і висоти місцевості. Вплив течій на клімат. Значення клімату в господарській діяльності людини.

Гідросфера, Поняття про гідросферу. Світовий колообіг води! Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки. Суходіл в Океані. Географічне положення, особливості рельєфу дна Океану. Характерні риси клімату Тихого, Атлантичного, Індійського, Північно-Льодовитого океанів. Основні морські течії. Господарське освоєння океанів. Температура і солоність води. Рух води в Світовому Океані. Морські течії. Господарське освоєння морів. Розчленованість берегової лінії.

Підземні води. Джерела. Використання підземних вод і джерел. Річка та її частини. Живлення річок. Види річок. Гирла річок та їх види. Басейни і

вододіли. Канали та водосховища. Використання річок у господарській діяльності. Озера, типи озерних улоговин та їх господарське використання. Болота та їх використання. Льодовики.

Біосфера. Поняття про біосферу. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану.

Географічна оболонка. Поняття про географічну оболонку. Загальні риси географічної оболонки. Поняття про природний комплекс. Взаємодія рельєфу і клімату та їх вплив на ґрунти, рослинність, тваринний світ. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людей. Природні зони та їх характеристика. Висотна поясність.

Фізико-географічний огляд континентів та материків. Євразія. Африка. Північна Америка. Південна Америка. Австралія. Антарктида.(Фізико-географічне положення. Рельєф. Природні ресурси. Клімат. Природні зони.).

II. ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

Фізична географія України

Географічне положення. Предмет фізичної географії України. Географічне положення. Оцінка вигідності фізико-географічного положення України. Місце України на Землі. Джерела географічної інформації.

Рельєф. Основні риси рельєфу: низовини, височини, гори. Особливості геологічної будови території України. Основні форми рельєфу. Закономірності поширення корисних копалин.

Клімат і кліматичні ресурси. Основні кліматоутворюючі чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температур повітря і опадів на території України. Основні кліматичні показники. Неприятливі погодні явища. Енергетичні кліматичні ресурси. Прогноз погоди.

Внутрішні води. Загальні гідрографічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. Основні річки, річкові басейни. Канали. Озера і водосховища. Підземні води. Болота, їх типи і поширення. Водні ресурси України, їх раціональне використання і охорона.

Земельні ресурси. Земельні ресурси України та їх охорона

Рослинність і тваринний світ. Різноманітність видового складу, закономірності поширення рослинності. Рослинні комплекси лісів, степів, луків, боліт. Різноманітність видового складу тварин. Фауністичні комплекси лісової, лісостепової, степової зон, Українських Карпат і Кримських гір. Охоронні території.

Природні комплекси України і фізико-географічне районування. Умови розвитку і характерні риси природних комплексів. Фізико-географічне районування України, його практичне значення. Природно-господарська характеристика природних зон України: мішаних лісів, лісостепової, степової. Українські Карпати і Кримські гори. Природні комплекси морів, що омивають Україну, проблеми використання і охорони їхніх вод.

2. Економічна і соціальна географія України.

Економіко- і політико-географічне положення України. Економіко-географічне положення і його господарська оцінка. Сучасний адміністративний поділ. Геополітичні аспекти взаємодії з іншими державами. Місце України на політичній і економічній карті світу.

Населення і трудові ресурси. Територіальні відмінності і чинники розміщення і густоти населення. Природні і екологічні умови життя населення та їхній вплив на основні показники його розміщення. Природний рух населення. Вікова і статева структура. Погіршення демографічної ситуації та шляхи розв'язання цієї проблеми. Економічна криза і демографічна політика. Міграція населення, види і причини. Національний та етнічний склад населення. Українська діаспора і причини її виникнення. Урбанізація та регіональні відмінності в її рівнях. Типи міських поселень. Функції міст. Міські агломерації. Сільське розселення та його територіальні відмінності. Демографічні проблеми сільського населення України, шляхи їх вирішення. Трудові ресурси та їх розподіл за галузями господарства і в регіонах. Рациональне використання трудових ресурсів. Безробіття і його географічні аспекти.

3.Формування господарського комплексу України, його структура.

Поняття про господарство і національний господарський комплекс. Основні риси галузевої структури господарства. Сучасні проблеми розвитку та територіальної організації.

Промисловість. Загальна характеристика розвитку і розміщення промисловості. Галузева структура, спеціалізація і основні міжгалузеві комплекси. Сучасні проблеми і перспективи розвитку та розміщення промисловості.

Паливна промисловість. Структура, місце і роль у господарському комплексі. Вугільна промисловість. Райони добування і використання вугілля. Проблеми і перспективи дальшого розвитку. Нафтова і газова промисловість. Основні райони нафто- і газовидобутку. Перспективи розвитку нафтової та газової промисловості.

Електроенергетика. Структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій, ліній електропередач. Екологічні проблеми розвитку паливної промисловості та електроенергетики.

Металургійна промисловість. Структура, місце і роль у господарстві. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія чорної металургії. Кольорова металургія. Основні галузі та їх розміщення. Проблеми і перспективи розвитку металургії України.

Машинобудування та металообробка Значення, місце і роль у господарстві. Структура і принципи розміщення. Розміщення окремих галузей. Територіальну організація машинобудування. Проблеми і перспективи розвитку.

Хімічна промисловість. Значення, місце і роль галузі. Сировинна база. Галузева структура хімічної промисловості. Географія окремих галузей хімічної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку.

Лісова та деревообробна промисловість. Структура і значення. Лісове господарство (лісозаготівельна промисловість). Деревообробна промисловість. Целюлозно-паперова промисловість. Лісохімічна і гідролізна промисловість. Проблеми і перспективи розвитку лісової промисловості.

Промисловість будівельних матеріалів. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Географія цементної промисловості.

Легка промисловість. Художні промисли. Структура, принципи розміщення і географія.

Харчова промисловість, галузева структура, особливості спеціалізації, принципи розміщення і географія. Проблеми і перспективи розвитку.

Сільське господарство. Роль, місце і значення сільського господарства. Галузева структура сільського господарства його основні ланки. Земельний фонд. Рослинництво. Зернові культури. Вирощування технічних культур. Вирощування картоплі та овочів, садівництво. Ягідництво і виноградарство. Тваринництво.

Соціальна сфера. Галузева структура, значення. Сфера послуг. Структура галузі. Рекреаційно-туристське господарство. Територіальна організація. Проблеми і перспективи розвитку галузі.

Транспорт і зв'язок. Роль і значення транспорту. Основні види транспорту і особливості їх розміщення.

Україна і світове господарство. Зовнішні економічні зв'язки України. Економічні райони. Географічний поділ праці й економічне районування України. Донецький район. Придніпровський район. Північно-Східний район. Столичний район. Центральний район. Причорноморський район. Подільський район. Північно-Західний район. Карпатський район (коротка економіко-географічна характеристика).

Раціональне використання природних умов і природних ресурсів та їх охорона. Вплив господарської діяльності на природні умови і природні ресурси. Види впливу на довкілля. Раціональне використання та охорона природних умов і природних ресурсів. Мінерально-сировинні ресурси. Кліматичні ресурси. Проблеми охорони природних систем Чорного та Азовського морів і водних ресурсів. Земельні ресурси та їх використання. Природоохоронні комплекси.

Глобальні проблеми людства та їх прояв на території України.

Проблема війни та миру. Екологічна проблема. Демографічна проблема.
Продовольча проблема. Енергетична проблема.

Абітурієнт повинен Знати:

- типи та форми земної кори;
- причини і фактори зміни земної поверхні;
- геосинклінальні зони і процеси, що в них відбуваються; найбільші вулкани світу;
- номенклатуру основних форм рельєфу, найвищі точки гірських систем світу та України;
- материки, континенти, найбільші острови, півострови світу;
- причини циркуляції атмосфери;
- основні кліматоутворюючі чинники;
- області високого та низького тиску;
- залежність розподілу температури і тиску від географічного положення;
- кліматичні області та пов'язані з ними погодні умови;
- загальні риси клімату, типи повітряних мас, розподіл температур повітря і опадів на території України, основні кліматичні показники, несприятливі погодні явища;
- частини світового океану; вплив течій на клімат; основні морські течії, температуру та солоність різних частин океану;
- найбільші протоки, затоки, моря світу;
- види внутрішніх вод; види річок; основні канали та водосховища; типи озер;
- номенклатуру основних гідро об'єктів світу та України;
- поняття про природний комплекс; взаємодію рельєфу і клімату та їх вплив на природний комплекс; природні зони та їх характеристику; висотну поясність; охоронні території;
- фізико-географічне положення, рельєф, природні ресурси, клімат, природні зони материків, континентів та України;
- структуру економіко-географічного положення;
- адміністративний поділ України;

- територіальні відмінності розселення населення України; чинники розміщення і густоти населення;
- природний рух населення; вікову і статеву структуру населення України; погіршення демографічної ситуації та шляхи її розв'язання; види і причини міграції; поняття урбанізації та регіональні відмінності в її рівнях; типи міських поселень, функції міст, міські агломерації; форми сільського розселення;
- поняття трудові ресурси, безробіття і їх географічні аспекти;
- поняття господарство і національний господарський комплекс;
- структуру та спеціалізацію господарства України;
- основні види транспорту і особливості їх розміщення;
- кліматичні ресурси України; проблеми охорони природних систем Чорного та Азовського морів і водних ресурсів; природоохоронні комплекси;
- глобальні проблеми людства та їх прояв на території України.

Абітурієнт повинен Вміти:

- показувати на карті головні номенклатурні географічні об'єкти;
- встановлювати взаємозалежність основних кліматоутворюючих чинників;
- пояснити розподіл тиску і температури на земній поверхні;
- давати характеристику фізико-географічного та економіко- географічного положення географічного об'єкту;
- визначати переваги та недоліки географічного розташування;
- визначати кліматичні пояси та природні зони відповідно до географічної широти;
- аналізувати географічну інформацію;
- читати географічні карти.

Структура білетів та критерії оцінювання з географії

Екзаменаційні білети з географії для абітурієнтів на базі 9 класів складаються з 4 теоретичних питань та 1 практичної задачі.

Теоретичні питання оцінюються по 1 балу.

Практична задача оцінюється в 8 балів.

Загальна оцінка абітурієнта, за умови успішного виконання екзаменаційних завдань, складає 12 балів за національною шкалою оцінювання.

Таблиця переведення оцінок за 12 більною шкалою у шкаду 100-200 балів

1.0	100	5.6	136	10.2	182
1.1	100	5.7	137	10.3	183
1.2	100	5.8	138	10.4	184
1.3	100	5.9	139	10.5	185
1.4	100	6.0	140	10.6	186
1.5	100	6.1	141	10.7	187
1.6	100	6.2	142	10.8	188
1.7	100	6.3	143	10.9	189
1.8	100	6.4	144	11.0	190
1.9	100	6.5	145	11.1	191
2.0	100	6.6	146	11.2	192
2.1	101	6.7	147	11.3	193
2.2	102	6.8	148	11.4	194
2.3	103	6.9	149	11.5	195
2.4	105	7.0	150	11.6	196
2.5	105	7.1	151	11.7	197
2.6	106	7.2	152	11.8	198
2.7	107	7.3	153	11.9	199
2.8	108	7.4	154	12.0	200
2.9	109	7.5	155		
3.0	110	7.6	156		
3.1	111	7.7	157		
3.2	112	7.8	158		
3.3	113	7.9	159		
3.4	114	8.0	160		
3.5	115	8.1	161		
3.6	116	8.2	162		
3.7	117	8.3	163		
3.8	118	8.4	164		
3.9	119	8.5	165		
4.0	120	8.6	166		
4.1	121	8.7	167		
4.2	122	8.8	168		
4.3	123	8.9	169		
4.4	124	9.0	170		
4.5	125	9.1	171		
4.6	126	9.2	172		
4.7	127	9.3	173		

4.8	128	9.4	174
4.9	129	9.5	175
5.0	130	9.6	176
5.1	131	9.7	177
5.2	132	9.8	178
5.3	133	9.9	179
5.4	134	10.0	180
5.5	135	10.1	181

Рекомендована література:

1. Географія : підруч. для 6 кл. загальноосві. навч.закл. / В.М. Бойко, С.В. Міхелі. – Харків: СИЦІЯ, 2014. – 256 с.:іл..
2. Географія : підруч. для 6 кл. загальноосві. навч.закл. / Т.Г. Гільберт, Л.Б. Паламарчук. – К.: Грамота, 2014. - 240 с.: іл..
3. Географія : підруч. для 7 кл. загальноосві. навч.закл. / В.М. Бойко, С.В. Міхелі. – Харків: СИЦІЯ, 2016. – 288 с.:іл..
4. Географія : підруч. для 8 кл. загальноосві. навч.закл. / В.М. Бойко, І. Л. Дітчук. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2016. – 332 с.:іл..
5. Географія (Україна у світі:природа, населення) : підруч. для 8 кл. загальноосві. навч.закл. / Т.Г. Гільберт, Л.Б. Паламарчук, В.В. Совенко. – К.: Грамота, 2016. - 272 с.: іл..
6. Географія : підруч. для 9 кл. загальноосві. навч.закл. / Т.Г. Гільберт, І.Г. Савчук, В.В. Совенко. – К.: УОВЦ «Оріон», 2017. - 288 с.: іл..
7. Географія : підруч. для 9 кл. загальноосві. навч.закл. / В.М. Бойко, [та ін.] – Тернопіль: Підручники і посібники, 2017. – 272 с.:іл..
8. Географія : підруч. для 10 кл. загальноосві. навч.закл. / В.М. Бойко, Б.П. Яценко – К.; Ірпінь: Перун, 2018. – 256 с.:іл..